

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.03.1988, sp. zn. Cpj 72/87, ECLI:CZ:NS:1988:CPJ.72.1987.1

Číslo: 16/1988

Právní věta: Včas podané odvolání jedním z bývalých manželů v řízení o zaplacení dlužné úhrady za užívání bytu za dobu trvání práva společného užívání bytu manžely má za následek, že rozsudek nenabude právní moci ani proti manželovi, který odvolání nepodal. Odporem proti platebnímu rozkazu včas podaným jen jedním z bývalých manželů se ruší platební rozkaz.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 23.11.1988

Spisová značka: Cpj 72/87

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Manželství, Odvolání, Platební rozkaz

Předpisy: 40/1964 Sb. § 172

§ 174

§ 175

§ 177

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V rozhodovací činnosti soudů vznikají pochybnosti o tom, jaké mají postavení bývalí manželé v řízení o zaplacení dlužné úhrady za užívání bytu za dobu trvání práva společného užívání bytu manžely.

Společné užívání bytu manžely je co do vzniku, trvání a zániku upraveno v ustanoveních § 175 až § 177 o. z. Občanský zákoník 1) však nemá zvláštní ustanovení o obsahu tohoto práva; proto je třeba použít zejména ustanovení § 172 až § 174 odst. 1 o. z. Rovněž je třeba použít i ustanovení upravující obecně obsah práva osobního užívání bytu.

K základním povinnostem uživatele patří povinnost platit úhradu za užívání bytu a za služby, jejichž poskytování je s užíváním bytu spojeno (§ 168 o. z.). Tato povinnost je v případech, kdy je byt obýván manžely na základě jejich práva společného užívání bytu, povinností jim oběma společnou, a to (podle ustanovení § 173 odst. 2 o. z.) solidární povahy. Protože až na výjimky (§ 177 odst. 2, věta první, o. z.) nezaniká právo společného užívání bytu manžely právní mocí rozsudku o rozvodu manželství, nemění se ani obsah práva bývalých manželů k bytu a mají stejná práva a povinnosti jako za trvání manželství; zejména až do zániku práva společného užívání bytu jsou oba povinni úhradu za užívání bytu platit společně a nerozdílně.

I když právo společného užívání bytu manžely je právem nedílné povahy, samotná povinnost platit úhradu za užívání bytu je povinností solidární. Organizace proto může požadovat zaplacení dlužné úhrady za užívání bytu od obou bývalých manželů, tak od kteréhokoliv z nich. Existence solidarity neznamena nerozlučné postavení účastníků v řízení, ale má procesně jen ty důsledky, že soud o povinnosti obou současně žalovaných bývalých manželů rozhoduje jediným rozsudkem.

Přitom je však nutné brát v úvahu, že skutkové okolnosti, o něž organizace opírá svůj nárok na zaplacení dlužné úhrady z užívání bytu, jsou totožné pro oba žalované bývalé manžele, což vyplývá také z totožnosti předmětu plnění. Z toho pak plyne, že každý z bývalých manželů jedná sice sám za sebe, ale že se procesní úkony i jen jednoho z nich nutně projeví ve vztahu mezi oběma bývalými manžely.

Jestliže je tedy v odvolání podaném jen jedním z bývalých manželů zpochybněn základ nebo výše dlužné úhrady, nenabude rozhodnutí samostatně právní moci ani vůči druhému bývalému manželovi, který odvolání nepodal. Tento závěr je třeba dovodit s ohledem na hmotněprávní úpravu užívání bytu manžely, která se musí nutně projevit v procesní oblasti tak, že se změna ve skutkovém nebo právním posouzení odvolacím soudem promítne do rozhodnutí jako celku. protože občanský soudní řád 2) tuto problematiku výslovně neupravuje, je nutno vycházet z jeho ustanovení, které upravuje problematiku nejbližší. Výše uvedený solidární závazek bývalých manželů se pak přibližuje takovému závazku, u něhož právní předpis umožňuje soudu určitý způsob vypořádání. Je proto takový případ nutno posoudit obdobně podle ustanovení § 206 odst. 2, věta druhá, o. s. ř. Odvolání podané jedním z bývalých manželů proto přivodí procesněprávní účinky také pro druhého bývalého manžela a rozhodnutí soudu prvního stupně ohledně něho nenabude samostatně právní moci. Odvolací soud pak při analogickém použití ustanovení § 212 odst. 1 písm. d) o. s. ř. přezkoumá napadený rozsudek i ohledně toho bývalého manžela, který odvolání nepodal.

Shodné zásady je nutno uplatnit rovněž pro případ, kdy pouze jeden z rozvedených manželů podá odpor proti vydanému platebnímu rozkazu. Protože odpor nemusí být ani odůvodněn, je nutno tím spíše dovodit, že podání odporu jen jedním z bývalých manželů přivodí vždy příslušné procesní důsledky také pro druhého bývalého manžela, který odpor nepodal. Proto platební rozkaz nenabude účinků pravomocného rozsudku ani proti němu a ruší se jako celek.

Poznámky pod čarou:

- 1) zákon č. 40/1964 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 70/1983 Sb.)
- 2) zákon č. 99/1963 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 78/1983 Sb.)